

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 19 април 2024 г.
(OR. en)

8996/24

EDUC 131
DIGIT 118
SOC 291

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Искуственият интелект в образованието и обучението: съчетаване на технологичните иновации с качествено образование за всички – <i>Ориентационен дебат</i>

След консултация с Комитета по образование председателството изготви приложената информационна бележка, която да послужи за основа на ориентационния дебат по време на заседанието на Съвета по образование, младеж, култура и спорт на 13 май 2024 г.

Изкуственият интелект в образованието и обучението: съчетаване на технологичните иновации с качествено образование за всички

Информационна бележка на председателството

Възможностите, предлагани от увеличената изчислителна мощност, наличността на данни и напредъка в алгоритмите, превърнаха изкуствения интелект (ИИ) във водещата технологична революция на нашето време. Чрез подобряване на прогнозирането, оптимизиране на операциите и персонализиране на цифровите решения за отделните лица и организациите използването на ИИ може да осигури ключово конкурентно предимство в подкрепа на социално изгодни резултати в образованието и обучението. Появата на генеративни модели на ИИ предизвиква много въпроси и дебати, като оказва влияние върху различни работни среди, включително медиите, образованието и обучението и научните изследвания.

Новости и инициативи в Европа

През ноември 2019 г. по време на финландското председателство държавите членки признаха потенциала на ИИ за осигуряване на по-приобщаващо, стимулиращо и персонализирано образование, както и опасенията във връзка с етичните въпроси, защитата на данните и предизвикателствата пред учителската професия¹. Те постигнаха съгласие, че целта следва да бъде да се работи за надеждно и отговорно интегриране на ИИ в образованието и обучението на европейско равнище.

¹ 13297/19.

През септември 2020 г. Европейската комисия прие Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.² В плана за действие се подчертава нуждата от насърчаване на високоефективна екосистема за цифрово образование и от подобряване на цифровите умения и компетентности, необходими за цифровата трансформация. В него се обявява разработването на *етични насоки в областта на изкуствения интелект (ИИ) и на използването на данни при преподаване и учене, предназначени за преподавателите*³, за да се осигури солидна основа за учителите и ръководителите на училища при разширяването на използването на тези технологии по безопасен, внимателен и етичен начин. През ноември 2023 г. Съветът прие две препоръки относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение⁴, и относно подобряване на предоставянето на цифрови умения и компетентности в образованието и обучението⁵. В тях по-специално се изтъква, че е от решаващо значение да се окаже подкрепа на институциите за образование и обучение и на институциите за неформално учене, както и на учителите, обучителите и друг персонал в областта на образованието, с цел да придобият по-добро разбиране за новите и нововъзникващите технологии, като например изкуствения интелект, и за начините за тяхното уверено и безопасно използване в полза на преподаването и ученето.

Проектът за законодателен акт за изкуствения интелект⁶, който скоро ще бъде приет, има за цел да постигне баланс между запазването на възможностите за технологични иновации и развитието, като същевременно се гарантира запазването на основните права.

² COM(2020) 624 final.

³ Европейска комисия, генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“, „Етични насоки за преподавателите относно използването на изкуствен интелект (ИИ) и на данни при преподаване и учене“, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

⁴ Препоръка на Съвета от 23 ноември 2023 г. относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение, ОВ С, С/2024/1115, 24.1.2024 г.

⁵ Препоръка на Съвета от 23 ноември 2023 г. относно подобряване на предоставянето на цифрови умения и компетентности в образованието и обучението, ОВ С, С/2024/1030, 23.1.2024 г.

⁶ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на хармонизирани правила относно изкуствения интелект (Законодателен акт за изкуствения интелект) и за изменение на някои законодателни актове на Съюза (COM(2021) 206 final).

Повишаване на уменията и компетентностите на учещите и учителите

Въпросът за цифровите умения и компетентности за учещите и учителите е от първостепенно значение. Той се отнася до уменията и компетентностите, свързани с ИИ и неговото приложение в ученето, в професионален контекст и в по-общ план за хората като европейски граждани. *Рамката за цифрови компетентности за гражданите (DigComp 2.2)*⁷ беше актуализирана през март 2022 г., за да се вземат предвид уменията, свързани с ИИ, като например как функционират инструментите на ИИ, какви са взаимодействията между ИИ и потребителя, както и способността за осмисляне на тези инструменти и за разбиране на техните ограничения.

Учене през целия живот и приобщаване

ИИ може да доведе до съществена промяна в подходите и практиките за учене през целия живот. Той предлага възможности за персонализиране на ученето, за предоставяне на помощ на учещите по всяко време, за определяне на подходящи учебни пътеки и за осигуряване на разнообразна, интерактивна и увлекателна учебна среда: тези възможности имат огромен потенциал за подкрепяне на ученето и за борба с неравенствата в тази област. Инструментите на ИИ биха могли да спомогнат за обучението и предоставянето на по-голяма свобода на хората с ограничен достъп до традиционните системи за образование и обучение. Ако обаче тази иновация се движи изключително от съображения за икономическата рентабилност, съществува реален риск от увеличаване на цифровото разделение: разделениято между учещи, които може да имат или да нямат достъп до високоефективни, но потенциално скъпи инструменти за учене, и между тези, които може да са или да не са развили уменията и компетентностите за овладяване на тези инструменти. ЕС и неговите държави членки трябва да гарантират ограничаването на този риск от дискриминация и неравен достъп.

⁷ Vuorikari, R., Kluzer, S. и Punie, Y., DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes („DigComp 2.2: Рамката за цифрови компетентности за гражданите — с нови примери за знания, умения и поведение“), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2022 г.

Ролята на учителите и обучителите

ИИ разполага също така с потенциал за подпомагане на учителите и обучителите при прилагането на ефикасно, ориентирано към учещите обучение, като се вземат предвид специфичните потребности, насърчава се педагогическата диференциация и се развива адаптивно обучение. Широкото използване на ИИ в учебната среда и в обществото вероятно ще доведе до преосмисляне на преподавателските практики, без да се подкопава ролята на учителя. От съществено значение е да се оказва подкрепа на учителите и обучителите, когато те възприемат тези нови технологии, за да се избегне несигурността, особено правната несигурност при използването на инструментите на ИИ. ИИ следва да допринася за благополучието на учителите и обучителите, като улеснява работата им, вместо потенциално да обезценява учителската професия.

Обществени и етични въпроси

Новото предизвикателство сега е да се идентифицират дълбинни фалшификати, медийно съдържание, манипулирано чрез ИИ, и резултати, получени от генеративни модели на ИИ. Повишаването на осведомеността на учещите за тези проблеми не е просто въпрос на пропаганда или запазване на демократичните ценности. Цифровата дезинформация или невярна информация също е пречка за развитието на умения като аналитично мислене, критично мислене, решаване на проблеми и независимо учене.

В светлината на представената информация председателството приканва министрите да обменят мнения и да споделят опит по следните въпроси:

1. Как националните системи за образование и обучение могат да бъдат подготвени за предизвикателствата, породени от ИИ, като същевременно се използват максимално възможностите, които той предлага? Оказва ли вече ИИ въздействие върху вашите национални системи за образование и обучение?
2. Какви мерки биха могли да бъдат предприети на европейско равнище, след консултация с държавите членки, за да се извлече максимална полза от ИИ в образованието и обучението, като същевременно се гарантира качествено образование за всички?